mulier instituut

Evaluatie beleidskader sportevenementen

Paul Hover

Resie Hoeijmakers

Evaluatie beleidskader sportevenementen

in opdracht van het ministerie van VWS

Paul Hover
Resie Hoeijmakers

© Mulier Instituut
Utrecht, september 2018

Mulier *Instituut*
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

1.	**Inleiding**	**7**
1.1	Meer (impact van) sportevenementen	7
1.2	Doelstelling en onderzoeksvragen	7
1.3	Aanpak	9
1.4	Leeswijzer	9
2.	**Netwerk KvS en topevenementenkalender**	**11**
2.1	Opzet en proces	11
2.2	Evaluatie	13
2.3	Conclusie	14
3.	**Beleidskader en subsidie**	**15**
3.1	Opzet en proces	15
3.2	Evaluatie	17
3.3	Doelmatigheid en doeltreffendheid	21
3.4	Conclusie	24
4.	**Advies**	**25**
5.	**Conclusie en reflectie**	**27**
Literatuur		**31**
Bijlage 1	**Aandacht beleidskader in nationale politiek**	**33**
Bijlage 2	**Geïnterviewden en klankbord**	**35**
Bijlage 3	**Door VWS verleende subsidies**	**37**

1. Inleiding

1.1 Meer (impact van) sportevenementen

In het regeerakkoord 'Bruggen slaan' uit 2012 is beschreven dat topsportevenementen waardevol kunnen zijn voor de Nederlandse economie en een positieve uitstraling naar de breedtesport hebben (VVD & PvdA, 2012). Het beleidskader sportevenementen van het ministerie van VWS is tegen deze achtergrond tot stand gekomen. Het is ingegaan op 1 januari 2014 en loopt tot 1 januari 2019. In het beleidskader is door het ministerie de ambitie opgetekend om toonaangevende internationale (top)sportevenementen naar Nederland te halen en de maatschappelijke potentie daarvan optimaal te benutten (Ministerie van VWS, 2015). Uit het nieuwe regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst' (2017-2021) blijkt dat de maatschappelijke waarde van sportevenementen door het Rijk onverminderd hoog wordt aangeslagen (VVD, CDA, D66 en ChristenUnie, 2017). Het kabinet trekt volgens het regeerakkoord structureel 5 miljoen euro extra uit voor het ondersteunen van de organisatie van sportevenementen in Nederland.

Het ministerie van VWS heeft in 2018 de wens om het beleidskader sportevenementen te evalueren. Van deze evaluatie was ook in het beleidskader zelf al melding gemaakt. De evaluatie biedt informatie om het beleidskader aan te scherpen. Het herziene beleidskader loopt tot 1 januari 2021. Het ministerie heeft het Mulier Instituut gevraagd deze evaluatie uit te voeren. In voorliggend rapport is daarvan verslag gedaan.[1]

Dit jaar is het beleidskader sportevenementen – en de mogelijke aanscherping daarvan - in de landelijke politiek meermaals punt van aandacht geweest. Dit laat zien dat het onderwerp in de landelijke politiek als belangrijk wordt beschouwd, zeker in sportieve politieke kringen. In bijlage 1 is hiervan een overzicht geschetst.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is: het evalueren van de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het beleidskader sportevenementen en op basis daarvan advies te geven om de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële steun van het ministerie aan sportevenementen te optimaliseren.

Door middel van het doelmatigheidsonderzoek is zo goed mogelijk in beeld gebracht tegen welke kosten beleidsprestaties en beleidseffecten zijn geleverd en of dit verbeterd kan worden (*efficiency*). Vragen hierbij zijn: a) hadden de effecten en prestaties met de inzet van minder middelen gerealiseerd kunnen worden? b) was het mogelijk om met dezelfde middelen méér effecten en prestaties te realiseren? Door het doeltreffendheidsonderzoek is zo goed mogelijk geschetst in hoeverre dankzij het beleidskader de gewenste resultaten zijn bereikt (effectiviteit). De resultaten hebben zowel betrekking op de prestaties als de (daarmee gerealiseerde) effecten.

[1] Dit onderzoek borduurt voort op bestaande kennis, zoals onder andere gedocumenteerd in de 'Beleidsdoorlichting Sport' (AEF, 2017) en in een advies van de Nederlandse Sportraad onder de noemer 'Toelichting advies subsidies evenementen' (NLsportraad, 2018a).

De onderzoeksvragen zijn:

1. Wat zijn de achtergronden en de inhoudelijke sterke en zwakke punten van het beleidskader?
2. Welke aanvragen zijn gedaan, wat is de verdeling tussen wel en niet gehonoreerde aanvragen en welke procedure is gevolgd om tot een selectie te komen?
3. Wat is de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de bijdrage van het ministerie die tot stand is gekomen door toepassing van het beleidskader?
4. Wat is het advies om de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële steun van het ministerie aan sportevenementen te optimaliseren?

Naast het beantwoorden van de onderzoeksvragen is dit onderzoek gericht op het opdoen van kennis rond vier thema's. De thema's die zijn uitgelicht zijn:

1. Sportevenement(en) zonder VWS-subsidie;
2. Sportevenement voor mensen met een beperking;
3. Jaarlijks terugkerende evenementen;
4. Subsidieverstrekking in de culturele sector.

Het model van de Algemene Rekenkamer zoals opgenomen in de Handleiding Onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid (Ministerie van Financiën, 2001) biedt een structuur voor dit onderzoek. Een gecomprimeerde weergave van dit model en toegepast op het onderwerp van dit onderzoek is weergegeven in figuur 1.1.

Figuur 1.1 MAPE-model

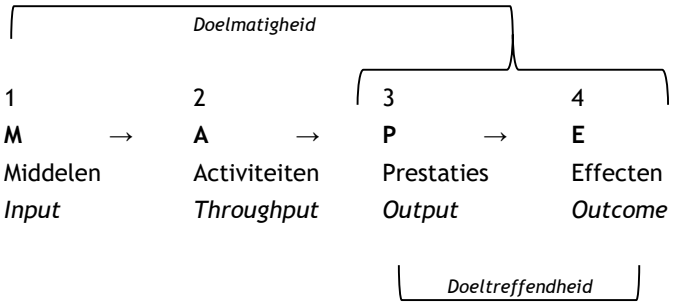

Een korte toelichting per fase, toegespitst op het onderwerp van studie:

1. Geld en mankracht die door VWS zijn geïnvesteerd in het sportevenement en de side events;
2. Organisatie van de activiteiten: de bidprocedure, het sportevenement en de side events;
3. Prestaties die met het sportevenement en de side events worden geleverd (o.a. aantal bezoekers);
4. Maatschappelijke effecten die op korte termijn (impact) en/of langere termijn (*legacy*) optreden.

De eerste en de tweede onderzoeksvraag hebben betrekking op fasen 1 (middelen) en 2 (activiteiten). De derde onderzoeksvraag is gericht op de fasen 3 (prestaties) en 4 (effecten). De vierde onderzoeksvraag heeft betrekking op alle aspecten waarop het ministerie in de fasen invloed uit kan oefenen.

1.3 Aanpak

Ten behoeve van dit onderzoek heeft documentanalyse plaatsgevonden. Daarnaast zijn semigestructureerde interviews met Nederlandse experts afgenomen. De conceptresultaten zijn op hoofdlijnen in een klankbordsessie besproken.[2]

Wij zijn dank verschuldigd aan de personen die bereid waren tijd in te ruimen voor een interview. Het bleken stuk voor stuk waardevolle gesprekken. Ook de personen die deelnamen aan de klankbordsessie willen wij danken voor hun waardevolle bespiegelingen en inbreng. Zonder deze medewerking was dit rapport niet tot stand gekomen. Voor een overzicht van geïnterviewden en aanwezigen bij de klankbordsessie, zie bijlage 2.

1.4 Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk handelt over de evaluatie van het netwerk Kracht van Sportevenementen (KvS) en de topevenementenkalender die binnen dat netwerk ontwikkeld wordt. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op het beleidskader en het proces van subsidieaanvraag, -beoordeling en –verlening. Hierbij worden zwakke en sterke punten gepresenteerd. Vervolgens worden in hoofdstuk 4 de adviezen aan het ministerie geschetst, die gebruikt kunnen worden voor het herzien van het beleidskader. Tot besluit is de conclusie verwoord en wordt op de evaluatie gereflecteerd.

[2] Het ministerie van VWS heeft het Mulier Instituut laten weten dat de 'Regeling Periodiek Evaluatieonderzoek en Beleidsinformatie 2006' niet van toepassing is op dit onderzoek.

2. Netwerk KvS en topevenementenkalender

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het ontstaan van de netwerkorganisatie Kracht van Sportevenementen (KvS) en de topevenementenkalender. Tevens worden de resultaten van de evaluatie verwoord. Dit is relevant voor de evaluatie van het beleidskader sportevenementen omdat het ministerie van VWS in het netwerk participeert en er binnen dit netwerk beslist wordt over het samenstellen van een topevenementenkalender. Deze kalender is belangrijk voor organisaties die aanspraak willen maken op VWS-subsidie omdat internationale sportevenementen alleen in aanmerking kunnen komen voor subsidie van het ministerie van VWS als die zijn opgenomen op de topevenementenkalender.

2.1 Opzet en proces

De netwerkorganisatie KvS heeft als missie om de organisatie van toonaangevende sportevenementen met internationale uitstraling, die excellent georganiseerd zijn en aantoonbaar economisch, maatschappelijk en sportief effect genereren voor het land, aan te jagen. Hierbij staan samenwerking, kennisdeling, communicatie en organisatie van side events centraal. De partijen in het netwerk wilden de inspiratie en samenwerking die op gang kwam met het Olympisch Plan 2028 vasthouden en besloten onder de noemer KvS verder te gaan.[3] Het is de doelstelling van de netwerkorganisatie om expliciet te maken welk effect sportevenementen hebben in economische, (sociaal)maatschappelijke en sportieve zin (Netwerk Kracht van Sportevenementen, 2016). Het netwerk is sinds januari 2014 actief.

Het netwerk is een initiatief van de vijf grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Den Haag en Eindhoven), het ministerie van VWS en NOC*NSF (Kracht van Sportevenementen, 2015). Het netwerk is gaandeweg uitgebreid met de provincie Gelderland, de provincie Noord-Brabant en het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) (laatstgenoemde als agendalid). De netwerkorganisatie bestaat uit een ‘centraal punt’ (projectleider), drie werkgroepen (kennisdeling, algemeen en side events), een commissie evenementen en een directeurenoverleg.

De participanten in het netwerk brengen financiële middelen en arbeidskrachten in. Op jaarbasis wordt gewerkt met een budget van 460.000 euro (waarvan € 125.000 van het ministerie van VWS) en 3,7 fte (waarvan 0,3 fte van het ministerie van VWS) (Netwerk Kracht van Sportevenementen, 2016).

Eén van de doelstellingen van de netwerkorganisatie KvS is het opstellen van een topevenementenkalender waarop toonaangevende internationale sportevenementen staan. Deze kalender is belangrijk voor organisaties die aanspraak willen maken op VWS-subsidie voor een sportevenement omdat internationale sportevenementen alleen in aanmerking kunnen komen voor een rijksbijdrage als die zijn opgenomen op de topevenementenkalender. Daarnaast kunnen zogenaamde ‘aanloopevenementen’ en evenementen die tot de groep ‘overige topsportevenementen’ worden gerekend, in aanmerking komen voor een rijksbijdrage. De bedoeling van het netwerk KvS is dat de topevenementenkalender de gezamenlijke focus ten aanzien van de internationale sportevenementen

[3] Eind 2012 besliste het kabinet om het plan om de Spelen naar Nederland te halen niet meer te steunen. In het voorjaar van 2013 vond een afsluitende bijeenkomst van Olympisch Vuur 2028 plaats.

etaleert. De gezamenlijkheid zou onder andere vorm krijgen door verenigde lobbykracht en het erkennen van de sterktes en zwaktes van regio's (bijvoorbeeld: de zwemsport is stevig geworteld in de regio Eindhoven en de paardensport in Limburg). Vier maal per jaar is er de mogelijkheid om evenementen aan te melden voor de kalender.

Plaatsing op de topevenementenkalender verloopt via een transparante procedure en vindt plaats op basis van vooraf opgestelde criteria. Dit doet de commissie evenementen, die wordt geadviseerd door experts uit de beroepspraktijk. De commissie evenementen bestaat uit maximaal zes leden en een voorzitter. Alle leden zijn onafhankelijk en hebben zitting vanuit hun specifieke kennis en expertise. De commissieleden hebben een brede achtergrond waardoor uiteenlopende expertisegebieden in de commissie zijn vertegenwoordigd. De spreiding op de kalender voor wat betreft takken van sport, tijd en locatie, ook in relatie tot de internationale evenementenkalender, weegt mee in het advies om het evenement wel of niet op de topevenementenkalender te plaatsen. De commissie evenementen legt een advies voor aan het directeurenoverleg van de netwerkorganisatie. Het directeurenoverleg besluit vervolgens over plaatsing op de evenementenkalender. In het directeurenoverleg hebben de directeuren sport van de G5 en de directeuren van VWS en NOC*NSF zitting.

Voor plaatsing op de topevenementenkalender bestaan instapvoorwaarden, zoals dat het sportevenement geen jaarlijks terugkerend sportevenement in Nederland mag zijn, het evenement onderdeel is van een strategie van de bond, stad of regio en er concrete plannen zijn voor het vergroten van de maatschappelijke impact.[4] De criteria waarop een aanvraag wordt beoordeeld zijn: 1) visie van de bond, regio en/of stad , 2) beoogd maatschappelijk en economisch effect in Nederland, 3) internationale (sport)exposure , 4) internationale promotie van de BV Nederland en 5) aansprekende resultaten Nederlandse topsporters. In de periode 2014-2022 staan per 1 september 2018 25 evenementen op de topevenementenkalender (figuur 2.1).

Figuur 2.1 Sportevenementen op topevenementenkalender in de periode 2014-2022 (per 1 september 2018, in absolute aantallen)

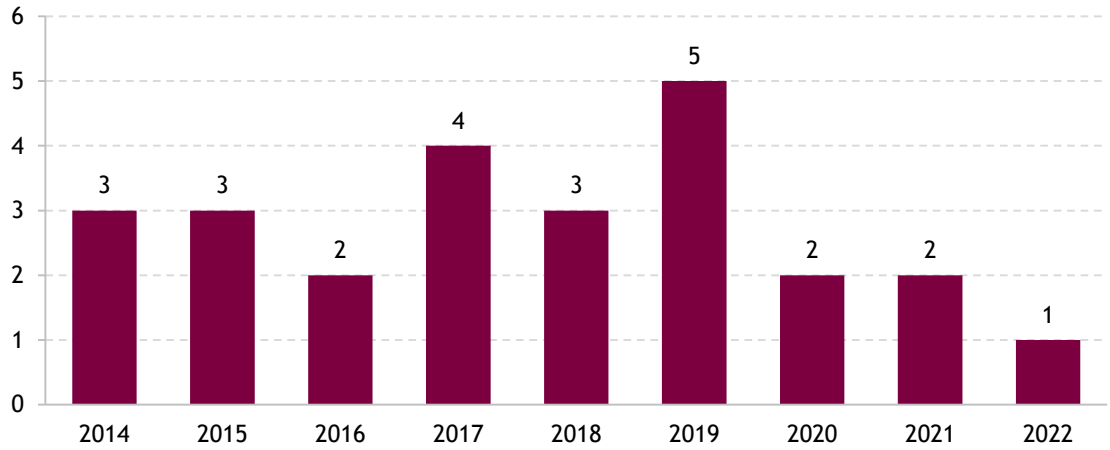

Bron: NOC*NSF (2018). Bewerking: Mulier Instituut.

[4] Voor de complete procedure en criteria van de topevenementenkalender, zie https://www.nocnsf.nl/evenementen.

2.2 Evaluatie

De evaluatie heeft plaatsgevonden aan de hand van documentanalyse, interviews en input vanuit een klankbordgroep (zie ook paragraaf 1.3). Tot de sterke punten van de netwerkorganisatie KvS en de topevenementenkalender behoren:

- Het is in beginsel een goede zaak dat er een netwerkorganisatie is waarbinnen door de sportkoepel, overheden en bedrijfsleven wordt ingezet op een breed gedragen visie rond Nederlandse topevenementen en een bijbehorende topevenementenkalender.
- Er zijn lovende woorden over de samenstelling en de werkwijze van de commissie evenementen (goede mix van kennis en ervaring) en de wijze waarop de commissieleden een zo objectief mogelijk advies proberen te formuleren. De schriftelijke adviezen van experts uit het werkveld biedt de commissie extra informatie om een oordeel te vellen over plaatsing op de topevenementenkalender. Er zijn geen aanwijzingen voor belangenverstrengeling aan het licht gekomen.
- De gevarieerde samenstelling van het netwerk, met onder andere gemeenten en provincies, creëert de mogelijkheid om vanuit de diverse (publieke) gremia een aanvraag voor plaatsing op de topevenementenkalender te beoordelen en Nederland internationaal te positioneren als land dat excelleert in de organisatie van sportevenementen met maatschappelijke impact.[5]

Dit onderzoek leert dat de netwerkorganisatie en de topevenementenkalender ook zwakke punten kennen, namelijk:

- Het samenstellen van een topevenementenkalender stelt eisen aan kennis over de sportevenementensector in Nederland. Daarnaast is het belangrijk dat er kennis is over de markt van internationale sportevenementen (welke organisatierechten zijn er in de markt te verkrijgen?). Dit betreft onder andere: inzicht in bidprocedures, concurrentie om bids en kosten voor de organisatie en de (overheids)financiering daarvan.
- Het directeurenoverleg van het netwerk KvS bepaalt op advies van de commissie evenementen welke sportevenementen als topevenement worden aangemerkt. Het netwerk is niet representatief voor de sector (o.a. tien provincies zijn niet aangesloten) en met de gekozen constructie adviseert het ministerie van VWS feitelijk zichzelf (zie ook NLsportraad, 2018a).[6]
- Tot enkele jaren geleden was er volgens Metz (2017) binnen het netwerk KvS sprake van (teveel) interne concurrentie. De netwerkorganisatie geeft aan dat het wederzijds vertrouwen sindsdien vergroot is (Netwerk Kracht van Sportevenementen, 2016), deels doordat de coalities op interpersoonlijke relaties niet meer zouden bestaan.

[5] Tegelijkertijd is er een scheve verdeling van gemeenten en provincies omdat bijvoorbeeld middelgrote en kleine gemeenten niet zijn vertegenwoordigd, net als de meeste provincies (zie zwaktes).

[6] Dat heeft mogelijk in de hand gewerkt dat de organisaties die streven naar de start van de Vuelta in Utrecht en Brabant in 2020 concurreerden met het WK wielrennen in 2020 in Groningen en Drenthe (het WK wielrennen was aanvankelijk in 2021 voorzien). De beide rechtenhouders (RCS Sport en UCI) zien liever niet twee grote wielerevenementen in één land in één jaar. De UCI heeft de rechten voor het WK wielrennen 2020 inmiddels vergeven aan de regio Veneto (Italië). Ook kwamen de Friese ambities om de start van een internationale wielerronde te organiseren (Tour, Giro of Vuelta) leden van het netwerk KvS voor hun gevoel laat ter ore.

- In de aanvragen van de topevenementenkalender zijn de plannen voor side events in veel gevallen niet of ten dele uitgewerkt. Dit hangt samen met de vroege termijn van indienen. Financiering van het sportevenement krijgt in die fase de meeste aandacht. Deze aandacht contrasteert met de aandacht in het beleidskader voor side events, het creëren van maatschappelijke impact en het aangaan van allianties (zoals met bedrijven, scholen, welzijnsorganisaties en sportverenigingen) om dit te verwezenlijken.
- Voor plaatsing op de topevenementenkalender wordt een onafhankelijk haalbaarheidsonderzoek verlangd. Dat leidt in de praktijk tot problemen omdat het voor een hoogwaardig haalbaarheidsonderzoek nodig is dat personen met de benodigde expertise en ervaring dat uitvoeren. Niet zelden zijn de personen met expertise en ervaring juist bij het evenement betrokken en kunnen vanwege hun betrokkenheid derhalve geen onafhankelijk onderzoek uitvoeren. In de praktijk leidt dat tot creatief opgezette onderzoeken of onderzoeken die evenementenorganisatoren – vanwege de beperkte kennis en ervaring van de onderzoekers – niet altijd van hoog niveau vinden.[7]
- Organisatoren of andere representanten van sportevenementen die een plek op de topevenementenkalender willen verkrijgen, dienen daarvoor een presentatie te geven aan de commissie evenementen. Niet alle aanvragers hebben de indruk dat alle toegezonden stukken door de commissie altijd goed gelezen zijn en ook wordt er volgens aanvragers door de commissie niet altijd helder gecommuniceerd over de gewenste lengte van de presentaties en wie die het beste zouden kunnen verzorgen.

Ten aanzien van de beschreven niet-representatieve samenstelling van het netwerk KvS is op advies van de NLsportraad door de minister inmiddels actie ondernomen. Het ministerie van VWS heeft de NLsportraad om dit advies gevraagd. Er komt een onafhankelijke beoordelingscommissie die onder auspiciën van de NLsportraad wordt ingesteld. De rol van de nieuwe beoordelingscommissie is vooralsnog beperkt tot de vraag of een evenement internationaal aansprekend (en daarmee subsidiabel) is. De adviezen worden openbaar en daarmee ook inzichtelijk voor geïnteresseerden. De beslissing of een subsidie wordt toegekend blijft de verantwoordelijkheid van de minister.

2.3 Conclusie

Met het initiatief om het netwerk KvS te ontwikkelen, wordt ingespeeld op een voorwaarde om in een brede groep van organisaties uit de sportevenementensector te werken aan gezamenlijke ambities rond sportevenementen, side events en de impact daarvan. Er wordt goed werk verricht: de commissie evenementen is sterk en gevarieerd van samenstelling en opereert zo onafhankelijk mogelijk. Daarentegen belemmert het gebrek aan inzicht in de sterktes en zwaktes van de Nederlandse sportevenementensector en de (internationale) markt van sportevenementen strategievorming en -uitvoering. Ook de mate waarin side events in de subsidieaanvragen zijn uitgewerkt is voor verbetering vatbaar.

[7] Opvallend is dat in de beleidsbrief sport "Sport en Bewegen in Olympisch perspectief" (Ministerie van VWS, 2011), dat deels aan de basis staat van het beleidskader sportevenementen, staat dat erop aangestuurd zal worden dat organisatoren middels een haalbaarheidsonderzoek kunnen aantonen dat de organisatie haalbaar en verantwoord is. Volgens de beleidsbrief mogen organisatoren dus zelf de haalbaarheid aantonen (volgens de criteria van de topevenementenkalender niet).

3. Beleidskader en subsidie

Eerst wordt in dit hoofdstuk de totstandkoming van het beleidskader geschetst. Daarnaast is in beeld gebracht welke subsidiebedragen per jaar zijn verstrekt. Vervolgens is verslag gedaan van de evaluatie van het beleidskader en wordt ingegaan op de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleidskader.

3.1 Opzet en proces

Totstandkoming beleidskader

De beleidsbrief sport "Sport en Bewegen in Olympisch perspectief" uit 2011 (Ministerie van VWS, 2011) staat mede aan de basis van het beleidskader sportevenementen. De beleidsbrief dateert uit de periode dat het kabinet het streven om de Olympische en Paralympische Spelen naar Nederland te halen steunde. In het document komt de maatschappelijke betekenis van sportevenementen binnen verschillende thema's ruimschoots aan bod, zoals bij 'uitblinken in sport' en bij het 'evenementenbeleid'.[8] In de beleidsbrief wordt tevens beschreven dat er vanaf 2013 vernieuwd evenementenbeleid zal worden geïntroduceerd om de potentiële waarde van sportevenementen beter te benutten. Daarbij wordt erop gewezen dat minder evenementen in aanmerking zullen komen voor subsidiëring vanuit de Rijksoverheid. Aan topsportevenementen zal volgens de beleidsbrief de eis worden gesteld dat zij, met het oog op het Olympisch Plan 2028, bijdragen aan het realiseren van een relevant *track record*.

Het beleidskader is ook tot stand gekomen met input van organisaties uit de sportsector (sportbonden en NOC*NSF), evenementorganisatoren, grote steden, onderwijsinstellingen en kennisinstituten. De uitkomsten van een onderzoek van DSP-groep vormden eveneens een pijler onder het beleidskader. De Groot et al. (2012) deden in opdracht van het ministerie van VWS onderzoek naar tien (bids voor) sportevenementen in Nederland waarbij het doel was de positieve maatschappelijke impact te optimaliseren. De bedoeling van het ministerie was om via deze studie nieuwe kennis en ervaring op te doen met het realiseren van maatschappelijke impact rondom sportevenementen. De periode 2010-2011 werd daarbij als een leerperiode voor zowel de sportsector als de Rijksoverheid gezien. Doel van het evaluerend onderzoek was om te leren van de ervaringen die zijn opgedaan om in de toekomst op een effectieve manier side events in te zetten en te ondersteunen om de maatschappelijke impact van sportevenementen te vergroten. De onderzoekers concluderen dat evenementen altijd al maatschappelijke impact hebben gegenereerd, maar dat op dat moment, in 2010 en 2011, pas wordt geprobeerd om die impact te expliciteren en er ook naar te streven die te realiseren. De Groot et al. (2012) kwamen tot de slotsom dat Nederland zowel theoretisch als in de praktijk nog aan het begin

[8] Bij het thema 'uitblinken in sport' staat vermeld: "Door grote topsportevenementen te organiseren laat Nederland zien waartoe een klein land in staat kan zijn. Dit zet niet alleen Nederland en de Nederlandse topsport op de kaart, maar geeft ook een grote impuls aan de gaststad en de regionale economie. Internationaal gezien biedt de organisatie en Nederlandse deelname aan grote topsportevenementen kansen voor het Nederlandse bedrijfsleven om zich te profileren in het buitenland." En bij evenementenbeleid: "Het werven en organiseren van evenementen kan een grote maatschappelijke en economische meerwaarde hebben. De evenementen dragen onder andere bij aan de nationale trots, Holland Branding, toerisme, het stimuleren van vrijwilligerswerk en het professionaliseren van de topsport. Mede hierom investeert het kabinet in evenementenbeleid. Bovendien is het met het oog op het Olympisch Plan 2028 belangrijk om een goed *track record* op te bouwen."

stond wat betreft kennis over en ervaring met het vergroten van de maatschappelijke impact van sportevenementen. De algemene indruk van de pilots was dat betrokkenen snel tot actie overgingen zonder vooraf voldoende stil te hebben gestaan bij de wijze waarop maatschappelijke impact gerealiseerd kon worden. Het ontbrak destijds aan kennis en ervaring, wat het lastig maakte om invulling te geven aan het begrip maatschappelijke impact. Volgens De Groot et al. (2012) is bij de pilots niet of nauwelijks ingezet op monitoring. In het onderzoek is geschetst wat onder maatschappelijke impact verstaan kan worden en hoe maatschappelijke impact gerealiseerd kan worden. Dit vormde belangrijke inbreng voor het beleidskader sportevenementen.

Beleidskader sportevenementen

Het doel van het ministerie van VWS is om met het beleidskader bij te dragen aan het naar Nederland halen en organiseren van 'toonaangevende en intrinsiek aansprekende internationale sportevenementen' en deze maatschappelijk zo goed mogelijk te benutten. Zo wordt aangegeven dat topsportevenementen waardevol dienen te zijn voor de Nederlandse economie en een positieve uitstraling zouden moeten hebben richting de breedtesport. Het ministerie meldt in het beleidskader dat het initiatief bij 'de sport' ligt (Ministerie van VWS, 2015).

Internationale sportevenementen kunnen VWS-subsidie krijgen als het sportevenement is opgenomen op de topevenementenkalender (en niet jaarlijks wordt georganiseerd) (zie ook hoofdstuk 2). De sportevenementen op de topevenementenkalender zijn volgens de netwerkorganisatie toonaangevende internationale sportevenementen die een *showcase* vormen die kracht van sport etaleren en bijdragen aan de maatschappelijke en economische ontwikkeling van Nederland (Netwerk Kracht van sportevenementen, 2015). Sportevenementen die niet op de kalender staan, staan voor het verkrijgen van VWS-subsidie niet buitenspel. Zogenaamde 'aanloopevenementen' en 'overige topsportevenementen' kunnen eveneens in aanmerking voor subsidie komen.

Subsidie

Volgens een opgave van het ministerie van VWS zijn in de periode 2014-2020 39 sportevenementen gesubsidieerd, voor een gezamenlijk subsidiebedrag van ruim 35,3 miljoen euro (tabel 3.1). Dit betreft subsidie volgens het beleidskader sportevenementen dat in 2014 is ingegaan.[9] De gemiddelde subsidie per evenement bedroeg circa 905.000 euro en 41 procent van de gesubsidieerde sportevenementen stond op de topevenementenkalender. Voor een overzicht per evenement, zie bijlage 3. Sinds 2014 zijn volgens het ministerie van VWS drie aanvragen afgewezen omdat ze niet voldeden aan de voorwaarden.[10]

[9] In 2014 en 2015 zijn ook nog evenementen gefinancierd met middelen van het voorgaande beleid. De gepresenteerde cijfers in dit rapport komen niet overeen met de cijfers uit de beleidsdoorlichting sport die AEF publiceerde. Volgens het ministerie van VWS komt dat doordat bij de cijfers in dit rapport realisatiecijfers zijn gehanteerd (welk bedrag is aan een bepaald evenement verleend?). Dat verleende bedrag kan gespreid over meerdere jaren beschikbaar worden gesteld. In de beleidsdoorlichting is uitgegaan van de beschikbare jaarbudgetten.

[10] Namelijk de WK IJshockey 2015, de EJK Bowlen 2016 en de World Cup Long Board skate 2016.

Tabel 3.1 Sportevenementen met subsidie van het ministerie van VWS in de periode 2014-2020 (in aantallen en euro's)

	Aantal evenementen met VWS-subsidie	Bedrag VWS-subsidie	Gemiddeld bedrag VWS-subsidie per evenement
2014	2	259.016	129.508
2015	8	8.162.111	1.020.264
2016	9	7.060.611	784.512
2017	6	6.957.208	1.159.535
2018	9	6.092.585	676.954
2019	4	4.272.169	1.068.042
2020	1	2.500.000	2.500.000
Totaal	39	35.303.700	905.223

Bron: ministerie van VWS (2018). Bewerking: Mulier Instituut.

De subsidieaanvraag dient vergezeld te gaan van een rapportage van een onafhankelijk haalbaarheidsonderzoek waaruit blijkt dat het sportevenement financieel en organisatorisch kan worden gerealiseerd. Daarnaast moet worden verstrekt: 1) een ingevuld vragenformulier over de organisatie van het sportevenement, 2) een plan van aanpak voor het programma van side events, 3) een begroting van de organisatie van het sportevenement, 4) een begroting van het programma van side events en 5) een getekende overeenkomst inzake een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB).[11]

3.2 Evaluatie

De evaluatie heeft plaatsgevonden aan de hand van documentanalyse, interviews en input vanuit een klankbordgroep (zie ook paragraaf 1.3). Tot de sterke punten van het beleidskader en de subsidieverstrekking behoren:

- Het beleidskader is *bottom up* tot stand gekomen: tal van organisaties uit de sportsector zijn door het ministerie van VWS (persoonlijk) vooraf geconsulteerd. Hierdoor werden voorwaarden gecreëerd voor een beleid dat op brede steun in de sportevenementensector kon rekenen.
- Met het uitgevoerde pilotonderzoek in 2010-2011 is geïnvesteerd in zinvolle kennisontwikkeling ten behoeve van het nieuwe beleid.
- Er is brede steun voor de extra aandacht voor personen met een beperking.
- De algemene opinie is dat, mede door de bijdrage van VWS, sportevenementen en side events in Nederland van een hoger niveau zijn.
- Er zijn modelgaranties opgesteld. Dit schept duidelijkheid over wat er rond sportevenementen van het Rijk verwacht mag worden.
- Het beleidskader schrijft voor dat de subsidieontvanger zorgt voor het monitoren en evalueren van zowel de organisatie van het sportevenement als het programma van side events. Bovendien is het de bedoeling dat de betreffende rapporten openbaar worden, hetgeen kennisdeling mogelijk maakt.

[11] Voor het complete beleidskader, zie https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2015/03/18/beleidskader-sportevenementen-versie-maart-2015.

- De landelijke sportorganisatie in de betreffende tak van sport dient minimaal inhoudelijk betrokken te zijn bij de organisatie van het sportevenement. Hierdoor is sporttechnische kennis bij een evenement tot op zekere hoogte geborgd.

De zwakke punten zijn:

- In de praktijk blijkt het beleidskader vooral dienst te doen als een subsidiekader. Het ontbreekt aan een door de sector gedragen en uitgewerkt (strategisch) sportevenementenbeleid. Dit is een makke omdat er geen fundament onder het subsidiekader ligt.
- Het momentum van sportevenementen en side events kan door het ministerie van VWS beter worden benut. Er ligt nu teveel accent op zichtbaarheid van het logo.
- In aansluiting op het bovenstaande punt wordt meermaals geopperd dat het ministerie een ander financieringsinstrument zou kunnen kiezen, namelijk als sponsor. Er is een nadere (juridische) verkenning nodig om te bepalen of dit voor de nationale overheid tot de mogelijkheden behoort.
- Het is belangrijk dat in het beleidskader het belang van topsport als stimulans voor de breedtesport wordt getemperd. De inspiratie die van topsporters uitgaat om anderen te laten sporten – zoals nu benoemd – vindt vaker niet dan wel (en zelden automatisch) plaats (o.a. Frawley, 2013).
- Door het opnemen van een expliciete boven- en ondergrens aan de hoogte van subsidie mist het beleidskader flexibiliteit. Hierdoor is het ministerie enigszins beperkt in het schuiven van budgetten van het ene naar het andere jaar. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen als in een jaar relatief weinig subsidie wordt verstrekt en in het jaar daarop de wens is om extra veel (meer dan 2,5 miljoen euro voor een sportevenement) te subsidiëren.
- Subsidieaanvragen worden door het ministerie op volgorde van binnenkomst behandeld. De aanvragen kunnen door het ministerie meer na onderlinge afweging worden beoordeeld.[12] Er wordt bij het al dan niet honoreren van een subsidieaanvraag tot op zekere hoogte wel gekeken naar de reeds verstrekte subsidie (o.a. verdeling naar regio en over sporttakken), maar hiervoor ontbreekt het aan duidelijke richtlijnen.

"Het is waardevol als VWS duidelijker en concreter formuleert wat zij met sportevenementen wil. Dat zou helpen in het keuzeproces voor subsidieverstrekking aan sportevenementen."

"Er is nog veel meer winst te boeken op het terrein van sportevenementen en het ontwikkelen en bestendigen van handelsrelaties dan nu het geval is."

"Om meer rendement uit sportevenementen te halen, moet de rol van VWS worden doorontwikkeld. VWS zou minder als subsidieverstrekker moeten optreden en meer als partner."

- De subsidie dient een sluitpost op de begroting te zijn. Dat uitgangspunt staat op gespannen voet met de termijn waarop de subsidie aangevraagd moet worden: zelden is de financiering dan al rond

[12] In de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS worden vier manieren benoemd waarop subsidie verdeeld kan worden (Staatscourant 10 februari, 2016). Dit betreft: op volgorde van binnenkomst van de aanvragen, na onderlinge afweging van de aanvragen, evenredig over de ingediende aanvragen of op een andere wijze.

om te kunnen spreken van een sluitpost. In de praktijk wordt voor financiering frequent en in een vroeg stadium naar het Rijk gekeken.

- In het beleidskader sportevenementen staat dat sportbonden, het NBTC, de G32, de provincies en het bedrijfsleven worden betrokken bij het netwerk KvS. In de praktijk worden deze partijen echter niet allemaal in dezelfde mate betrokken.
- In voorkomende gevallen is het stellen van prioriteiten noodzakelijk bij het verstrekken van subsidie. Een WK krijgt voorrang op een EK. De vraag is of dat een juiste prioritering is omdat een EK van een sport een grotere betekenis kan hebben (schaalgrootte, maatschappelijke impact en betrokkenheid) dan een WK in een andere tak van sport. Denk bijvoorbeeld aan een EK voetbal en een WK schermen. Daar komt bij dat een relatief groot sportevenement niet per definitie leidt tot de grootste positieve maatschappelijke impact. Per geïnvesteerde (publieke) euro is het mogelijk dat de kleinere sportevenementen per saldo tot meer positieve impact kunnen leiden. Onduidelijk is waarom innovatieve sportevenementen, qua opzet of doelgroep, geen hogere prioritering krijgen.
- Het is opzienbarend dat het criterium 'het evenement dat naar verwachting het meest bij kan dragen aan de doelstellingen van het beleidskader' de laagste prioriteit kent wanneer keuzes tussen subsidieverstrekking aan sportevenementen gemaakt moeten worden.
- Het proces van een subsidieaanvraag wordt als lang ervaren. Bovendien is er deels dubbel werk bij het aanvragen van een plaats op de topevenementenkalender en een aanvraag voor subsidie bij het ministerie.
- Door vóór de toewijzing van de organisatierechten een subsidie te verlenen, zou een groot deel van het risico voor evenementenorganisatoren weggenomen kunnen worden. Hierdoor kunnen vermoedelijk sneller private partijen worden geïnteresseerd, kan een bid (financieel) steviger onderbouwd worden en wordt de kans vergroot dat de organisatierechten worden verworven.
- Net zoals het netwerk KvS voor de plaatsing op de topevenementenkalender vraagt om een onafhankelijk haalbaarheidsonderzoek, doet het ministerie van VWS dat ook bij de aanvraag voor subsidie. Hier speelt hetzelfde probleem: er zijn niet altijd onafhankelijke personen met de benodigde kennis en ervaring voorhanden om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren (zie ook paragraaf 2.2).
- In het beleidskader wordt gesproken over de 'Europese Olympische Spelen'. Een evenement met die naam bestaat niet, vermoedelijk wordt op de Europese Spelen gedoeld (een evenement waarvan de rechten worden verstrekt door de *European Olympic Committees*).
- Onduidelijk is wat met 'aanloopevenementen' precies wordt bedoeld. In de praktijk bleek dit meermaals voer voor discussie.
- De themagebieden die tot de maatschappelijke impact worden gerekend zijn herkenbaar, al is er een opmerking te plaatsen bij het thema 'milieu en innovatie'. 'Innovatie' is niet alleen van toepassing op 'milieu', zoals in het beleidskader geschetst wordt. Alle themagebieden kunnen innovatief worden opgepakt. Voor een beter inzicht in de term maatschappelijke impact was het tevens goed geweest als de doelgroepen die de impact kunnen ervaren benoemd waren (zoals bezoekers, deelnemers, lokale inwoners en vrijwilligers).
- Het beleidskader suggereert dat de organisator van het sportevenement ook de organisator van de side events is. Dat is in de praktijk niet altijd het geval.
- Om voor een rijksbijdrage in aanmerking te komen, moet een volwaardig programma van side events georganiseerd worden. Het is niet voldoende duidelijk wat een 'volwaardig programma' behelst.
- Het ontbreekt in het beleidskader aan een definitie van sport. Dit bemoeilijkt beslissingen over het al dan niet subsidiëren van evenementen. Ook evenementen waar bewegen of andere minder

bekende sportieve activiteiten centraal staan, kunnen bijdragen aan de doelstellingen van het ministerie van VWS.[13]

- Wanneer een evenement met rijkssubsidie wordt afgesloten met een positief saldo, moet dit teruggestort worden naar het ministerie van Financiën. De algemene opinie is dat het subsidiebedrag de sport toebehoort, ook al loopt dat bedrag niet in de miljoenen.
- De subsidie heeft betrekking op een bepaalde periode van voorbereiding, organisatie en nazorg. In de sector wordt gesignaleerd dat binnen dit tijdvak niet alle door de organisatie gemaakte kosten subsidiabel kunnen worden gemaakt. Gemaakte uren buiten een bepaalde periode mag een organisator kennelijk niet opvoeren.

"De wet van de grote getallen telt ook bij het binnenhalen van grote sportevenementen. Nederland moet slim acteren, door gezamenlijk op te trekken en in te zetten op onder andere maatschappelijke impact. Doel is om van een sporttoernooi een betekenisvol evenement te maken."

Alvorens wordt ingegaan op de doelmatigheid en doeltreffendheid, worden eerst de resultaten van de vier uitgelichte thema's beschreven.

Sportevenement(en) zonder VWS-subsidie

Niet voor alle sportevenementen die voor rijkssubsidie in aanmerking komen, wordt een subsidieaanvraag ingediend. Een subsidieaanvraag blijkt hiermee geen vanzelfsprekende, maar een bewuste keuze van organisatoren te zijn. Er zijn evenementenorganisatoren die zich nog nooit hebben georiënteerd op de (on)mogelijkheden van een subsidie van het ministerie van VWS en ook geen contact met het ministerie onderhouden. In de schaatssport wordt bijvoorbeeld bij shorttrackevenementen subsidie aangevraagd, terwijl dit bij langebaanevenementen niet altijd het geval is. De keuze voor een subsidieaanvraag blijkt afhankelijk van het doel van het evenement en de potentiële private geldstromen. De langebaanevenementen kunnen rekenen op grote sponsoren en inkomsten (uit kaartverkoop), waardoor de evenementen een commerciële sluitende *business case* zijn. Het doel van shorttrackevenementen is om de sport in Nederland te promoten, waarbij side events waardevol zijn, en de eisen van VWS aansluiten bij de visie achter deze evenementen.

Sportevenement(en) voor sporters met een beperking

De aandacht in het beleidskader voor sporters met een beperking krijgt in Nederland brede steun. Over deze groep werd opgemerkt dat in andere landen niet altijd op dezelfde manier tegen de inclusie van sporters met een beperking wordt aangekeken. De ervaring van de EK Atletiek Amsterdam leerde dat European Athletics de inclusie van sporters met een beperking – door European Athletics gezien als een groep die tot de doelgroep van de IPC behoort - binnen het EK aanvankelijk zag als een bedreiging van het 'eigen evenement' (zie ook Hover, 2016). De focus op personen met een beperking is na de EK niet bij alle Nederlandse atletiekevenementen gecontinueerd (o.a. NK atletiek). Ook bij de EK in Berlijn in 2018 was geen sprake van inclusie van personen met een beperking. Vanuit die optiek (voortzetting van de integratie van personen met een beperking die tijdens de EK is bewerkstelligd) is de *legacy* van de EK

[13] Bijvoorbeeld de CrossFit Games, maar ook de traditionele 'sporten' die bij de European Sports for All Games in Friesland in 2018 werden beoefend (o.a. ringrijden, staande-wip, krulbal en krachtbal).

Atletiek Amsterdam 2016 beperkt. In andere sporten is de inclusie van personen met een beperking bijna een vanzelfsprekendheid omdat de belangen van beide groepen door één organisatie worden behartigd (zoals bij triatlon).

Jaarlijks terugkerende sportevenement(en)

Dat jaarlijks terugkerende evenementen uitgesloten worden van subsidie stuit op discussie in de sportevenementensector. De perceptie van sommigen is dat jaarlijkse evenementen een belangrijke impact kunnen hebben en hierdoor goed aansluiten bij de doelen van het evenementenbeleid van het ministerie van VWS. Enerzijds wordt echter aangegeven dat jaarlijks terugkerende evenementen door de frequentie en het terugkerende karakter eenvoudiger in staat zijn dan eenmalige of tweejarige evenementen om een langdurige relatie met marktpartijen op te bouwen en zo private financiering kunnen ontvangen. Andere personen zetten hier hun vraagtekens bij; zij betogen dat het voor jaarlijks terugkerende sportevenementen niet altijd makkelijker is om private bijdragen te verkrijgen dan evenementen die met een lagere frequentie (eenmalig) worden georganiseerd.

Cultureel perspectief

Een zinvol perspectief biedt een analyse van het Fonds Podiumkunsten, dat namens de Rijksoverheid belast is met het jaarlijks verdelen van 62 miljoen euro aan ondersteuning voor alle vormen van professionele podiumkunsten (Fonds Podiumkunsten, 2018). In tegenstelling tot de sportsector, werkt het fonds met een grote groep van experts op het gebied van podiumkunsten die in commissies met wisselende samenstelling advies uitbrengen over subsidieaanvragen. In de beoordeling wordt naast ondernemerschap, artistieke kwaliteit en pluriformiteit veel belang gehecht aan de geografische spreiding van de aanvragen. Initiatieven die door het hele land plaatsvinden (buiten de hoofdstad), hebben een grotere kans op subsidie omdat het fonds streeft naar een geografische verspreiding van voorstellingen en concerten zodat ze door zoveel mogelijk mensen gezien kunnen worden. Een toegewezen subsidie van Fonds Podiumkunsten wordt in de cultuursector, maar ook bij lokale overheden, als kwaliteitsstempel beschouwd en heeft hierdoor een belangrijke en sterke aanjagende werking op aanvullende financiering. Recentelijk experimenteert het fonds met nieuwe financieringsvormen. Zo is in de vorm van een pilot een garantiefonds ontwikkeld waarmee een deel van het risico van vernieuwende producties wordt gedekt. Deze pilot is ontwikkeld in het kader van Leeuwarden Culturele Hoofdstad, waarbij wordt samengewerkt met de gemeente Leeuwarden en de provincie Friesland. Het meten van de maatschappelijke impact van een initiatief in de podiumkunsten is geen gemeengoed en nog sterk in ontwikkeling. Net als in de sportevenementensector spelen er vragen over hoe om te gaan met (het waarderen van) positieve impact zoals verwondering en artistieke kwaliteit.

3.3 Doelmatigheid en doeltreffendheid

Verleende subsidie

De doelmatigheid heeft betrekking op de kosten die nodig waren om de beleidsprestaties en beleidseffecten (maatschappelijke impact) te realiseren. De doeltreffendheid gaat over de mate waarin het door het ministerie van VWS financieel gesteunde sportevenement en de side events succesvol zijn georganiseerd en tot de nagestreefde maatschappelijke effecten hebben geleid.

Het ministerie van VWS heeft sinds 2014 vanuit het beleidskader sportevenementen ruim 35 miljoen euro aan subsidies verleend (zie paragraaf 3.1). Het beschikbare subsidiebudget staat niet vast en kan gedurende de looptijd van het beleidskader worden bijgesteld. Dit onderzoek leert dat zonder de

subsidie van het ministerie sportevenementen niet hadden plaatsgevonden of op een wijze waren georganiseerd waar niemand buiten de betreffende sportkring baat bij heeft (o.a. geen randprogrammering). Dat betekent dat de VWS-bijdrage van wezenlijk belang is geweest voor de sportevenementen en side events die de afgelopen jaren zijn georganiseerd.

Balans publiek-private bijdragen

De geraadpleegde experts zijn het er niet over eens of een VWS-bijdrage een katalysator is voor het verkrijgen van meer (publieke) financiering voor het evenement. Er is wel eensgezindheid over het nastreven van een passende verhouding tussen publieke en private financiering. Het aandeel publieke middelen (Rijk, provincie en gemeente) dat in internationale sportevenementen wordt geïnvesteerd loopt uiteen. De Giro Gelderland is bijvoorbeeld gefinancierd met 93 procent publieke middelen (Dijk et al., 2016), terwijl dat in het geval van de EK Atletiek Amsterdam 2016 52 procent betrof (Hover et al., 2016). Deze verschillen worden mede veroorzaakt door de verschillende organisatie- c.q. financieringsmodellen van sportevenementen. In het geval van de EK atletiek waren er inkomsten uit kaartverkoop (meer dan 2 miljoen euro), terwijl de Giro gratis toegankelijk was. Tegen deze achtergrond is het dan ook niet aan te bevelen om één lijn te trekken wat betreft een specifiek nastrevenswaardig aandeel van overheidsbijdragen aan een sportevenement. Er zijn gemeenten in Nederland die méér financiële steun verlenen aan sportevenementen die geen inkomsten uit kaartverkoop hebben dan aan evenementen die wel ticketinginkomsten hebben.

Meer activatie

Uit de gesprekken in de sector rijst het heldere beeld op dat het ministerie van VWS met de verleende financiële steun aanzienlijk meer opbrengsten voor het ministerie zelf én het Rijk (andere departementen) had kunnen realiseren. De ministeries van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken worden hierbij meermaals aangehaald. Tot op heden zijn deze ministeries nog onvoldoende betrokken. De rol van het ministerie wordt als te passief gezien (zie ook paragraaf 3.2). Er kan door het ministerie van VWS en andere departementen meer uit de gesubsidieerde sportevenementen gehaald worden door meer tegenprestaties te vragen aan de organisator en zelf activatiebudget te reserveren. Het activatiebudget betreft middelen voor additionele activiteiten waarmee het de verstrekte subsidie verder te gelde kan worden gemaakt (bijvoorbeeld middelen voor de organisatie van een congres als onderdeel van de randprogrammering). Het vragen van tegenprestaties staat enigszins op gespannen voet met het financieringsinstrument omdat subsidieverstrekking met btw wordt belast als er sprake is van een tegenprestatie (zie ook NLsportraad, 2018b).

“Ik ben overtuigd dat VWS zichzelf, de organisator, de sportbond en de lokale overheden helpt door voordat het bid wordt ingediend uitsluitsel te geven over het toekennen van subsidie”.

Meten van impact

Het beleidskader schrijft voor dat de subsidieontvanger zorgt voor het monitoren en evalueren van de doelstellingen van zowel de organisatie van het sportevenement als het programma van side events. Voorgeschreven wordt om de kennis en richtlijnen van de Werkgroep Evaluatie Sportevenementen (WESP) daarbij te hanteren. In de praktijk blijken niet alle sportevenementen op die wijze geëvalueerd te worden. Gebaseerd op de beschikbare informatie zijn dertien van de 23 door VWS gesubsidieerde sportevenementen in de periode 2015-2017 volgens de WESP-richtlijnen geëvalueerd (zie bijlage 3). In bepaalde gevallen is geen WESP-onderzoek uitgevoerd, maar is wel een studie uitgevoerd door een

professioneel commercieel bureau. De betreffende studies worden aan de opdrachtgever opgeleverd (bijvoorbeeld een sportbond) en worden dus niet (vanzelf) aan de WESP en/of de modelaanpak evenementen ter beschikking gesteld.

Bij de WESP-onderzoeken die wél zijn uitgevoerd, was zelden sprake van bemoeienis met het ministerie zodat opdrachtgevers (vaak gemeenten, bonden of organisatiecomités) voor het onderzoek grotendeels de vrije hand hadden in de inrichting en doelen van het onderzoek. Met meer afstemming met het ministerie hadden de onderzoeken meer toegespitst kunnen worden op de doelen van het beleidskader. In de praktijk betekent dit dat er vaak wordt gekozen voor een berekening van de lokale economische impact (waar de gemeentelijke overheid meestal baat bij heeft), naast algemene zaken zoals bezoekersprofielen en een algemeen tevredenheidscijfer van bezoekers.

Delen van opgedane kennis

In het beleidskader staat dat de ontvanger van de subsidie uiterlijk één jaar na het evenement de rapportage van het verplichte onderzoek beschikbaar moet stellen aan de modelaanpak evenementen. Dit is een project dat onder regie van NOC*NSF plaatsvindt. In de praktijk gebeurt dit volgens NOC*NSF zelden. In september 2018 is op de website van de modelaanpak evenementen géén onderzoeksrapport te vinden. De inhoud van de website van de modelaanpak evenementen is veel minder gevuld dan enkele jaren geleden, terwijl het netwerk KvS in het werkplan 2017-2018 juist meldt dat de modelaanpak evenementen doorontwikkeld wordt (Netwerk Kracht van Sportevenementen, 2016).[14] Op de website van de WESP staan veel meer onderzoeken, al staan daar ook niet alle WESP-onderzoeken op. De praktijk wijst uit dat de aanlevering van rapporten aan de WESP niet altijd tijdig gebeurt en personen namens de WESP niet zelden zelf de rapporten opvragen. Het ontbreekt aan toezicht op het aanleveren en openbaren van onderzoeksrapporten.

“Een subsidie is succesvol als het doel van het ministerie is behaald. Dit betekent dat doelen moeten worden opgesteld en dat die gemeten moeten worden. Dan (…) gaan organisatoren ook meer hun best doen om te leveren wat afgesproken is.”

“We moeten niet alles in economische termen willen duiden. Bezoekers en sporters die plezier beleven is óók waardevol. Bij de evaluatie zou meer aandacht besteed moeten worden aan dit soort zaken.”

De data die aan de WESP-onderzoeken ten grondslag liggen, kunnen worden samengebracht zodat die samen aan een grootschalige analyse onderworpen kunnen worden. Deze mogelijkheid is in WESP-geledingen meermaals punt van aandacht geweest, maar er zijn twee drempels te nemen. Ten eerste geven onderzoekers en opdrachtgevers de data niet zomaar vrij. Ten tweede is het tot heden niet eenvoudig gebleken om financiering voor een dergelijk project te vinden.

[14] Mogelijk dat bepaalde informatie op een later moment op een andere website te vinden in. NOC*NSF werkt thans aan een sportevenementenkalender.

Gebrek aan meta-analyse

Het ontbreekt aan een meta-analyse van (door VWS gesubsidieerde) sportevenementen. Bij een meta-analyse worden de resultaten van onderzoeken gezamenlijk in ogenschouw genomen om een beeld te schetsen van de resultaten van een reeks onderzoeken naar de organisatie en impact van sportevenementen en side events. Dergelijke meta-analyses worden in beperkte mate wel gedaan, maar deze hebben niet specifiek betrekking op de VWS-gesteunde evenementen (o.a. Elling et al., 2014).

Kennis over prestaties en effecten

De separate WESP-evaluaties werpen enig licht op de resultaten op prestatie- of outputniveau en bieden daarmee beperkt zicht op de doelmatigheid. Dit betreft informatie over aantal deelnemers, aantal bezoekers, de algehele beoordeling van het evenement uitgedrukt in een gemiddeld rapportcijfer en bezoekersprofielen. Doordat er geen meta-analyse is gemaakt, is het op basis van de beschikbare publicaties nog niet mogelijk om een algemeen beeld te schetsen van de doelmatigheid van het beleid. Daar komt bij dat niet van alle gesubsidieerde evenementen een evaluatie is gemaakt. Dat geldt nog meer voor side events die relatief weinig object van onderzoek zijn. Dat is onwenselijk omdat VWS-middelen worden uitgekeerd die voor side events ingezet dienen te worden.

Wat betreft de doelmatigheid in termen van effecten of *outcome* en de doeltreffendheid, wordt er als er onderzoek wordt gedaan veelal een economische impactstudie uitgevoerd, veelal lokaal, soms regionaal. Daarnaast worden aspecten van maatschappelijke impact frequent gemeten (zoals inspiratie om vaker te gaan sporten of bewegen onder deelnemers of bezoekers). Ten aanzien van deze resultaten ontbreekt een publicatie waarin deze kennis is samengebracht. Hierdoor ontbreekt een totaalplaatje. Het doen van uitspraken over de doelmatigheid en doeltreffendheid wordt om nog twee redenen bemoeilijkt. Ten eerste heeft het ministerie van VWS geen doelen of streefwaarden benoemd. Dergelijke doelen kunnen op evenementenniveau en op het niveau van alle gesubsidieerde sportevenementen worden gesteld.[15] Door het ontbreken van doelen is het niet goed mogelijk om de doelmatigheid en doeltreffendheid vast te stellen. Daarnaast is het niet eenvoudig om het geïsoleerde effect van de ministeriële bijdrage te bepalen.

3.4 Conclusie

Het raadplegen van experts en het laten uitvoeren van onderzoek ter voorbereiding van het opstellen van het beleidskader sportevenementen hebben positief bijgedragen aan de kwaliteit daarvan. Dat laat onverlet dat het beleidskader in de praktijk vooral fungeert als subsidiekader. Het ontbreekt aan een door de sector gedragen en uitgewerkt strategisch nationaal (interdepartementaal) sportevenementenbeleid. Daarnaast liggen voor het ministerie van VWS én andere departementen meer kansen om gesubsidieerde sportevenementen te benutten ten behoeve van het realiseren van beleidsdoelen van het Rijk. Dat betreft niet alleen sport, maar ook onderwerpen als gezondheid en ontwikkeling van handelsrelaties. Het ministerie zou erbij gebaat kunnen zijn om in samenspraak met de organisator voor de gesubsidieerde sportevenementen doelen op te stellen, waarbij erop wordt toegezien dat die deskundig worden geëvalueerd en dat de onderzoeksrapporten voor alle geïnteresseerden beschikbaar zijn.

[15] Dat laatste wordt door de provincie Brabant bijvoorbeeld gedaan (provincie Noord-Brabant, 2016).

4. Advies

Op basis van de resultaten van de evaluatie van het beleidskader en het proces van subsidie zoals geschetst in het vorige hoofdstuk, adviseren wij het onderstaande. De belangrijkste adviezen zijn als eerste verwoord.

1. Ontwikkel in samenspraak met de sector nationaal strategisch sportevenementenbeleid

Met het uitwerken van de lijn 'topsport die inspireert' van het sportakkoord worden in 2019 reeds stappen in die richting gezet (Ministerie van VWS, 2018). In het beleid dient beschreven te worden welke maatschappelijke (inclusief economische) doelen met sportevenementen en side events worden nagestreefd en welke beleidsinstrumenten daarvoor worden ingezet. Daarbij kan bekeken worden of dit interdepartementaal kan worden opgezet zodat 'sportinclusief' denken en handelen bij andere departementen verder wordt aangewakkerd. Vanuit dit beleid kunnen makkelijker keuzes worden gemaakt voor de samenstelling van een topevenementenkalender. Bij het opstellen van een topevenementenkalender is het bovendien zaak dat er meer zicht komt op de markt van internationale sportevenementen en de financiering daarvan.

2. Benut gesubsidieerde evenementen en side events beter

Het ministerie van VWS wordt gevraagd om zich een actievere rol aan te meten: minder als subsidieverstrekker op de achtergrond en meer als betrokken partner. Met het subsidiëren van sportevenementen kan het ministerie (meer) rechten van de organisator verkrijgen, bijvoorbeeld voor hospitality-arrangementen of het recht om rond het evenement bijeenkomsten te organiseren rond een passend maatschappelijk thema (gezondheid, duurzaamheid, innovatie, eenzaamheid, techniek). De relatie creëert tegelijkertijd een goed moment om maatschappelijke betrokkenheid te tonen en iets toe te voegen aan de sport en haar partners in kwestie. Het ministerie treedt zo minder op als subsidieverstrekker en meer als betekenisvolle projectpartner. Die partnerrol wordt door de sector ook gevraagd vóór het evenement, zoals de aanwezigheid bij bidpresentaties. Deze aanwezigheid van het ministerie van VWS legt belangrijk gewicht in de schaal. Of deze partnerrol zich (juridisch) laat combineren met subsidieverstrekking als financieringsinstrument vergt een nadere analyse.

3. Stel doelen voor gesubsidieerde sportevenementen: zie toe op hoogstaand onderzoek en borg de ontsluiting van die kennis

Doelen stellen biedt de mogelijkheid om deze doelen te evalueren en uitspraken te kunnen doen over prestaties en effecten.[16] Het stimuleert de organisator en partners ook om (extra) energie te steken in het realiseren van die doelen. Het evenement (en side events) dient daar vervolgens op ingericht te worden (zijn de streefwaarden behaald?). Wat betreft de rapportage is het ministerie gebaat bij uniformiteit zodat de resultaten van de onderzoeken van de gesubsidieerde evenementen naast elkaar gelegd en waar mogelijk vergeleken kunnen worden. De eis voor een WESP-onderzoek verdient een

[16] Bijvoorbeeld: gemiddeld tevredenheidscijfer van bezoekers van minimaal 7,5 op een schaal van 0-10; 25% van de buitenlandse bezoekers verblijft langer in de regio dan voor het evenement noodzakelijk is; 40% van de deelnemers is geïnspireerd om vaker te gaan sporten of bewegen.

heroverweging omdat de werkgroep zich in het afgelopen jaar in onrustig vaarwater begeeft, de samenwerking (en kennisdeling) minder soepel verloopt dan in de beginjaren en de toekomst van de WESP niet duidelijk is. Tot slot is het zaak ervoor te zorgen dat alle onderzoeksrapporten openbaar zijn. Er kan overwogen worden om de subsidie pas te verlenen als aangetoond is dat aan alle wensen/eisen van het ministerie is voldaan (o.a. na openbaring van de rapporten).

4. Creëer meer flexibiliteit in de hoogte van de subsidie en stel prioriteiten

De hoogte van de subsidie (los van de grote sportevenementen waarbij de Tweede Kamer wordt geconsulteerd) is thans gemaximeerd op 2,5 miljoen euro. Het afzien van een dergelijke limiet biedt het ministerie de gelegenheid om méér te investeren als zich een interessante mogelijkheid aandient. Hetzelfde geldt voor de ondergrens van 125.000 euro. Als die wordt verlaagd, kunnen ook aanvragen van minder dan 125.000 euro in overweging genomen worden (zoals bij sporten die relatief weinig beoefenaren hebben). Bij de prioritering is het niet vanzelfsprekend dat een WK meer kans op subsidie maakt dan een EK; deze prioritering hangt sterk samen met de betreffende tak van sport van het kampioenschap.

5. Geef eerder uitsluitsel over financiële steun

Er is een oproep om vóór bidprocedures uitsluitsel over subsidieverstrekking te geven. Dit zorgt voor duidelijkheid bij een organisator en – als steun is toegezegd – versterkt dit het bid.

6. Scherp terminologie en definities aan

In het beleidskader is sprake van een evenement dat niet bestaat (‘Europese Olympische Spelen’). Het beleidskader suggereert ook onterecht dat de organisator van het sportevenement ook altijd de organisator van de side events is. In het geval van side events is onduidelijk wat een ‘volwaardig programma side events’ behelst. Ook kan in het beleidskader meer duidelijkheid worden verstrekt over sporttakken of andere sportieve activiteiten die (niet) voor subsidie in aanmerking komen. De term ‘aanloopevenementen’ dient scherper te worden gedefinieerd.

7. Verken mogelijkheden voor snellere en efficiëntere subsidieaanvraag

Er dient relatief vroeg een subsidieaanvraag gedaan te worden, de financiering van het evenement is op dat moment vaak nog niet rond. Dit staat op gespannen voet met het uitgangspunt dat subsidie een sluitpost is. Daarbij wordt de periode tussen indienen en uitsluitsel over de aanvraag als lang beschouwd. Tevens zijn de werkzaamheden die nodig zijn voor een aanvraag op de topevenementenkalender deels dezelfde als voor de subsidieaanvraag, wat de vraag oproept of hier efficiënter gewerkt kan worden.

8. Verken mogelijkheden om een financieel surplus van organisator voor de sport te behouden

Doordat een financieel surplus moet worden teruggestort op een bankrekening van het ministerie van financiën, heerst in de sector bij sommigen het gevoel dat ‘middelen voor de sport’ door de vingers glippen. Het is de vraag of een constructie mogelijk is om de middelen voor de sport te behouden. Daarnaast is er de oproep om te bekijken of alle gemaakte kosten door een organisator gesubsidieerd kunnen worden, ook als die buiten een door het ministerie bepaald tijdvak vallen.

5. Conclusie en reflectie

Conclusie

De conclusie is opgebouwd aan de hand van de onderzoeksvragen.

1. Wat zijn de achtergronden en de inhoudelijke sterke en zwakke punten van het beleidskader?

Eén van de pijlers van het beleidskader is de beleidsbrief sport "Sport en Bewegen in Olympisch perspectief" (Ministerie van VWS, 2011), waarin het nieuwe beleidskader sportevenementen stond aangekondigd. De tweede pijler is een uitgebreide rondgang van het ministerie van VWS langs uiteenlopende stakeholders zoals evenementorganisatoren, vertegenwoordigers van grote steden, onderwijsinstellingen en kennisinstituten. Een onderzoek van DSP-groep (De Groot et al., 2012) over sportevenementen en side events kan als de derde pijler worden gezien.

Tot de sterke punten van het beleidskader behoren: 1) dat beleidskader *bottom up* tot stand is gekomen, 2) met het onderzoek van De Groot et al (2012) is geïnvesteerd in zinvolle kennisontwikkeling ten behoeve van het nieuwe beleid en 3) er speciale aandacht en financiering is voor side events. Zwakke punten kwamen ook aan het licht: 1) het beleidskader is in de praktijk vooral een subsidiekader, het ontbreekt aan strategisch sportevenementenbeleid, 2) het momentum van sportevenementen en side events kan door het ministerie van VWS beter worden benut en 3) de terminologie is voor verbetering vatbaar en definities kunnen worden aangescherpt om discussies te voorkomen.

2. Welke aanvragen zijn gedaan, wat is de verdeling tussen wel en niet gehonoreerde aanvragen en welke procedure is gevolgd om tot een selectie te komen?

In de periode 2014-2020 zijn 39 sportevenementen gesubsidieerd, voor een gezamenlijk subsidiebedrag van ruim 35,3 miljoen euro. De gemiddelde subsidie per evenement bedroeg circa 905.000 euro en 41 procent van de gesubsidieerde sportevenementen stond op de topevenementenkalender. Sinds 2014 zijn drie aanvragen afgewezen omdat ze niet voldeden aan de voorwaarden. Belangrijke selectiecriteria voor aansprekende internationale sportevenementen zijn dat zij opgenomen moeten zijn op de topevenementenkalender en dat de evenementen niet jaarlijks plaatsvinden. Binnen het netwerk KvS worden – met inbreng van externe adviseurs - aanvragen voor de topevenementenkalender beoordeeld. De criteria waarop een aanvraag in het netwerk KvS wordt beoordeeld zijn: 1) visie van de bond, regio en/of stad, 2) beoogd maatschappelijk en economisch effect in Nederland, 3) internationale (sport)exposure, 4) internationale promotie van de BV Nederland en 5) aansprekende resultaten Nederlandse topsporters.

3. Wat is de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de bijdrage van het ministerie die tot stand is gekomen door toepassing van het beleidskader?

Zonder subsidie van het ministerie zouden sportevenementen niet plaatsgevonden hebben of op een wijze georganiseerd zijn die niet wenselijk is: zonder aantrekkelijke randprogrammering en betrokkenheid van andere doelgroepen (o.a. lokale inwoners). Dat betekent dat de VWS-bijdrage van wezenlijk belang is geweest voor de sportevenementen en side events die de afgelopen jaren zijn georganiseerd. Wel is duidelijk dat het ministerie van VWS met de verleende financiële steun aanzienlijk meer opbrengsten voor het eigen ministerie had kunnen realiseren. Ook wordt van het ministerie van VWS verwacht dat zij de rol van partner verder ontwikkelen en andere departementen bij

het sportevenement betrekken. Het ministerie had bovendien meer tegenprestaties kunnen vragen aan de organisator (al staat dat op gespannen voet met het financieringsinstrument).

Ondanks de verplichting van het ministerie van VWS om onderzoek (volgens de WESP-richtlijnen) te doen, blijken voor zover ons bekend slechts dertien van de 23 van de door VWS gesubsidieerde sportevenementen in de periode 2015-2017 op die manier te zijn geëvalueerd. Bij de WESP-onderzoeken die wél zijn uitgevoerd, was zelden sprake van enige bemoeienis van het ministerie. Met meer afstemming met het ministerie hadden de onderzoeken meer toegespitst kunnen worden op de doelen van het beleidskader. In de praktijk blijkt het ook te schorten aan het opvolgen van de eis van het ministerie om het onderzoek na een jaar te openbaren. Breedveld & Hover (2016) wezen eerder op het verbeteren van de kennisinfrastructuur ten aanzien van sportevenementen, dat geen gelijke tred heeft weten te houden met de toenemende aandacht voor sportevenementen.[17]

Uitspraken over de doelmatigheid en doeltreffendheid worden bemoeilijkt door het ontbreken van een meta-analyse en doordat de separate (WESP-)onderzoeken zich niet eenvoudig op alle aspecten laten aggregeren. Daar komt bij dat de side events niet altijd object van onderzoek zijn, terwijl daar wel VWS-middelen voor zijn verstrekt. Uitspraken doen over de doelmatigheid en doeltreffendheid is ook niet goed mogelijk omdat het ministerie van VWS geen doelen of streefwaarden heeft benoemd. Bovendien is het niet eenvoudig om het geïsoleerde effect van de ministeriële bijdrage te bepalen.

4. Wat is het advies om de doelmatigheid en de doeltreffendheid van de financiële steun van het ministerie aan sportevenementen te optimaliseren?

Er worden acht adviezen verstrekt: 1) ontwikkel in samenspraak met de sector nationaal strategisch sportevenementenbeleid, 2) benut gesubsidieerde evenementen en side events beter, 3) stel doelen voor gesubsidieerde sportevenementen, zie toe op hoogstaand onderzoek en borg de ontsluiting van die kennis, 4) creëer meer flexibiliteit in de hoogte van de subsidie en stel prioriteiten, 5) geef eerder uitsluitsel over financiële steun, 6) scherp terminologie en definities aan, 7) verken mogelijkheden voor snellere en efficiëntere subsidieaanvraag en 8) verken mogelijkheden om een financieel surplus van organisator voor de sport te behouden.

Reflectie

Het beleidskader sportevenementen, met de aandacht voor sportevenementen, side events en impactmetingen, biedt enig tegenwicht aan de niet zelden overspannen verwachtingen onder beleidsmakers ten aanzien van het genereren van positieve maatschappelijke impact met sportevenementen. Deze opzet ligt in de lijn met de oproep van Coalter (2007) "*to think more clearly, analytically and less emotionally about sport and its potential*". Zoals uit het bovenstaande blijkt gloren er goede kansen om het beleid verder te ontwikkelen.

In de beleidsbrief sport "Sport en Bewegen in Olympisch perspectief" – een pijler onder het beleidskader - is destijds beschreven dat er kansen zijn om de potentiële waarde van sportevenementen beter te benutten (Ministerie van VWS, 2011). De Groot et al. (2012) trokken in 2012 de conclusie dat

[17] Om de kennisinfrastructuur rondom sportevenementen te verbeteren, heeft het Mulier Instituut de mogelijkheid benoemd om een Sportevenementen Informatie Systeem te ontwikkelen.

Nederland destijds zowel theoretisch als in de praktijk nog aan het begin stond wat betreft kennis over en ervaring met het vergroten van de maatschappelijke impact van sportevenementen. De uitkomsten van voorliggend onderzoek wijzen erop dat er weliswaar progressie is geboekt, maar ook dat er kansen zijn blijven liggen. Daarnaast was de idee achter het huidige beleidskader, wederom geïnspireerd door de beleidsbrief uit 2011, dat een beperkter aantal evenementen in aanmerking moest komen voor subsidie vanuit de Rijksoverheid (met name de topevenementen). Dit dient mede in het licht van het destijds actuele Olympisch Plan 2028 gezien te worden. Onze evaluatie (en het sportakkoord) leren dat de focus een heroverweging verdient omdat de context, werken naar de organisatie van de Olympische en Paralympische Spelen in 2028, is veranderd.

Het streven naar de door het ministerie beoogde maatschappelijke impact kan ook op een andere manier gerealiseerd worden dan met het verlenen van financiële steun aan sportevenementen. Een voorbeeld is een landelijke campagne op scholen gericht op het bevorderen van een gezonde levensstijl. Dergelijke projecten leiden ook tot een bepaalde opbrengst die met het subsidiëren van sportevenementen niet gerealiseerd worden (elke euro kan immers maar één maal besteed worden). Deze niet verkregen opbrengsten van een alternatieve investering worden alternatieve kosten genoemd. De vraag is of de investeringen in sportevenementen en side events de beste zijn om de beoogde maatschappelijke doelen te verwezenlijken. De veelal hoge betrokkenheid van allerlei personen – deelnemers, bezoekers, vrijwilligers et cetera - en de *magical dust* (Houlihan & Lindsey, 2013) die voor sportminnenden met sportevenementen gepaard gaat pleiten voor investeringen in sportevenementen. Anderzijds kleven aan sportevenementen ook andere zaken zoals wegomleidingen, geluidsoverlast en drukte.

Instrumenten op andere terreinen dragen ook bij aan de maatschappelijke impact van sportevenementen. Zeker voor internationale sportevenementen geldt dat die vaak door overheden financieel worden gesteund omdat die evenementen bij zouden moeten dragen aan destinatiemarketing. Om die reden zijn organisaties uit de toeristisch-recreatieve sector ook (nauw) betrokken bij het vermarkten van stad, land of regio. Zoals betoogd in dit rapport, is de subsidie van het ministerie van VWS betekenisvol en liggen er goede kansen om de doeltreffendheid en doelmatigheid te verbeteren. Tegelijkertijd is het zaak de invloed en stuurbaarheid van het ministerie niet te overschatten.

Literatuur

AEF (2017). *Beleidsdoorlichting sport: begrotingsartikel 6 ministerie van VWS*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Breedveld, K. & Hover, P. (2016). *De kern plus een link. Naar een Sportevenementen Informatie Systeem*. Utrecht: Mulier Instituut.

Coalter, F. (2007). *A wider social role for sport. Who's keeping the score?* Londen/New York: Routledge/Taylor & Francis Group.

Dijk, B., Bekhuis, H., Schoemaker, J., Janssen, L., Pater, M. de & Boer, W.I.J. de (2016). *Evaluatie Giro Gelderland 2016*. Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Elling, A., Hilvoorde, I. van & Dool, R. van den (2014). Creating or awakening national pride through sporting success. A longitudinal study on macro effects in the Netherlands. *International review for the sociology of sport*, 49(2), 129-151. doi: 10.1177/1012690212455961.

Fonds Podiumkunsten (2018). *Over het Fonds*. Geraadpleegd op 13 september 2018, van https://fondspodiumkunsten.nl/nl/over_het_fonds/.

Frawley, S. (2013). Sport participation legacy and the hosting of mega-sport events. In: Richards, W., Brito, M.P. de & Wilks, L. (red.). *Exploring the Social Impacts of Events*, pp. 97-110. London/New York: Routledge/Taylor & Francis Group.

Groot, M. de, Blom, S. & Gugten, M. van der (2012). *Meer halen uit sportevenementen. Evaluatie VWS beleidskader pilots sportevenementen*. Amsterdam: DSP-groep.

Houlihan, B. & Lindsey, L. (2013). *Sport Policy in Britain*. Abingdon: Routledge.

Hover, P. (2016). *EK Atletiek Amsterdam 2016: organisatie en impact, key findings*. Amsterdam: Stichting EK Atletiek Amsterdam 2016.

Hover, P., Davids, A., Baart de la Faille-Deutekom, M., & Dallinga, J.M. (2016). *EK Atletiek Amsterdam 2016: economische impact en beleving*. Utrecht: Mulier Instituut.

Metz, S. (2017). *De netwerkorganisatie 'kracht van sportevenementen' buitenspel gezet, hoe moet het anders? Kwalitatief onderzoek naar de interne oorzaken voor het passeren van de netwerkorganisatie 'Kracht van Sportevenementen' bij recente ontwikkelingen binnen het Nederlands Sportevenementenbeleid*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Ministerie van Financiën (2001). *Regeling prestatiegegevens en evaluatieonderzoek rijksoverheid*. Den Haag: Ministerie van Financiën.

Ministerie van VWS (2011). *Beleidsbrief sport "Sport en Bewegen in Olympisch perspectief"*. Den Haag: Ministerie van VWS.

Ministerie van VWS (2015). *Beleidskader Sportevenementen*. Den Haag: Ministerie van VWS.

Ministerie van VWS (2018). *Sport verenigt Nederland. Verslag van de verkenningsfase om te komen tot een sportakkoord*. Den Haag: Ministerie van VWS.

Netwerk Kracht van sportevenementen (2015*). Procedure en criteria topevenementenkalender* (versie d.d. 8 juli 2015). Arnhem: NOC*NSF.

Netwerk Kracht van Sportevenementen (2016). *Werkplan 2017-2018*. Arnhem: NOC*NSF.

NLsportraad (2018a). *Toelichting advies subsidies evenementen (deel 1).* Den Haag: NLsportraad.

NLsportraad (2018b). *Fiscaliteit bij sportevenementen: briefadvies*. Nederlandse Sportraad. Den Haag: NLsportraad.

Provincie Noord-Brabant (2016). *Uitvoeringsplan Brabant Beweegt, 2016-2019.* Den Bosch: provincie Noord-Brabant.

Staatscourant 10 februari (2016). nr. 7388.

VVD & PvdA (2012). *Bruggen slaan. Regeerakkoord VVD – PvdA*. Den Haag.

VVD, CDA, D66 en ChristenUnie (2017). *Vertrouwen in de toekomst Regeerakkoord 2017 – 2021*. Den Haag.

VWS, VSG/VNG & NOC*NSF (2018). *Nationaal Sportakkoord Sport verenigt Nederland*. Den Haag/Arnhem: VWS, VSG/VNG & NOC*NSF.

Bijlage 1 Aandacht beleidskader in nationale politiek

- De fracties in de vaste commissie voor VWS stelden in januari 2018 vragen aan de minister over de kwaliteit en beschikbaarheid van evaluaties van sportevenementen die met VWS-middelen gefinancierd waren. In zijn antwoorden gaf de minister aan de evaluatie van het beleidskader – voorliggend rapport – te zullen gebruiken bij het herzien dan wel vernieuwen van het beleidskader.
- Het ministerie van VWS publiceerde in februari 2018 'Sport verenigt Nederland' waarin verslag wordt gedaan van de verkenningsfase om te komen tot een sportakkoord. Hierin staat onder andere beschreven dat er in de sector voor gepleit wordt het beleidskader (voor kleine en grote evenementen) op te rekken.
- De minister beantwoordde in april 2018 Kamervragen over de maximale bijdrage om een buitencategorie topsportevenementen in Nederland te kunnen organiseren. De minister werd onder andere gevraagd of hij bereid was om te kijken of deze bovengrens voor subsidie, indien nodig, verhoogd kon worden om buitencategorie topsportevenementen binnen te kunnen halen. De minister verwijst in zijn antwoord naar een advies van de NLsportraad en naar de uitkomsten van de evaluatie van het beleidskader sportevenementen.
- Eveneens in april 2018 publiceerde de Nederlandse Sportraad over publieke en private financiering van sportevenementen (NLsportraad, 2018b).
- Eind juni 2018 is het Nationaal Sportakkoord ondertekend. Met het sportakkoord zijn de perspectieven van het ministerie van VWS, VSG/VNG en NOC*NSF ten aanzien van de sport in Nederland bijeengebracht. Onder de partijen is overeenstemming dat sport en bewegen van waarde is voor de samenleving. De ambitie "topsport die inspireert" zal in 2019 worden uitgewerkt. De strekking van deze ambitie is dat Nederlandse topevenementen (en topsportprestaties) in Nederland een inspirerende en verbindende werking in de Nederlandse samenleving hebben die verder kan worden benut (VWS, VSG/VNG & NOC*NSF, 2018).
- Heerema c.s. hebben op 4 juli 2018 een verzoek aan de minister ingediend om het beleidskader topsportevenementen te verruimen zodat Nederland bij het aandienen van de mogelijkheid tot organisatie van in ieder geval het WK volleybal, het WK atletiek en het WK zwemmen een serieuze kans maakt het bid te winnen. De begroting voor deze evenementen is minstens 20 miljoen euro. Daar komen de kosten voor een bid en de lobby nog bij.

Bijlage 2 Geïnterviewden en klankbord

Tabel b2.1 Geïnterviewden, gesorteerd o.b.v. voornaam

Naam	Functie	Organisatie
Aletha Huisman	Strategisch adviseur	Gemeente Apeldoorn
Cees Pronk	Manager evenementen	Le Champion
Jos Vranken	Algemeen directeur	NBTC
Koen Hermens	Managing partner	House of Sports
Marcel Beerthuizen	CEO	Bigplans
Marianne van de Velde	Senior beleidsadviseur	Fonds Podiumkunsten
Mark Versteegen	Hoofd sponsoring	KPN
Martijn van Hulsteijn	Senior Consultant	BMC advies
Niels Markensteijn	Managing partner	TIG Sports
Nienke Wind	Coördinator events en activatie	KNSB
Patrick Wouters van den Oudenweijer	Directeur	House of Sports
Paul Orbons	Senior beleidsmedewerker Sport	Provincie Limburg
Rien van Haperen	Voormalig directeur	Stichting EK Atletiek Amsterdam 2016
Wendeline van Lier	Beleidsadviseur Sport en Cultuur	Gemeente Rotterdam

Tabel b2.2 Aanwezigen klankbordsessie, gesorteerd o.b.v. voornaam

Naam	Functie	Organisatie
Arjan van Drielen	Coördinerend beleidsmedewerker Sport	Ministerie van VWS
Han Haitsma	Beleidsmedewerker Sport	Ministerie van VWS
Maarten van Bottenburg	Hoogleraar Bestuurs- en Organisatiewetenschap	Universiteit Utrecht
Michel Reinders	Directeur	BrabantSport
Niels Markensteijn	Managing partner	TIG Sports
Sybrecht Lensink	Projectleider evenementenbeleid	NOC*NSF
Ton Wetselaar	Beleidsadviseur Topsport	Gemeente Utrecht

Bijlage 3 Door VWS verleende subsidies

Tabel b3.1 Door VWS verleende subsidies aan sportevenementen in de periode 2014-2020 (per 1 augustus 2018, in absolute aantallen en euro's)

Jaar	Evenement	WESP-onderzoek	Organisatierechten verkregen	Op kalender	VWS-subsidie	Bedrag VWS-subsidie
2014	World Cup Rolstoeltennis	Nee	Ja	Nee	Ja	129.467
	EK triathlon	Nee	Ja	Nee	Ja	129.549
2015	Tour de France	Ja	Ja	Ja	Ja	2.500.000
	WK beachvolleybal	Ja	Ja	Ja	Ja	2.431.991
	WK dammen	Nee	Ja	Nee	Ja	156.000
	WK paracycling	Ja	Ja	Nee	Ja	250.000
	EK luchtgeweerschieten	Nee	Ja	Nee	Ja	250.000
	EK shorttrack	Ja	Ja	Nee	Ja	327.039
	EK volleybalvrouwen	Ja	Ja	Ja	Ja	1.747.081
	European University Games	Nee	Ja	Nee	Ja	500.000
2016	Giro d'Italia	Ja	Ja	Ja	Ja	2.500.000
	WK roeien	Ja	Ja	Nee	Ja	335.421
	WK lifesaving	Ja	Ja	Nee	Ja	464.000
	IPC WK triathlon	Nee	Ja	Nee	Ja	400.000
	EK atletiek	Ja	Ja	Ja	Ja	2.500.000
	EK honkbal	Nee	Ja	Nee	Ja	225.000
	EK korfbal	Nee	Ja	Nee	Ja	250.000
	EK/WJK open water	Nee	Ja	Nee	Ja	251.990
	EJK waterpolo	Nee	Ja	Nee	Ja	134.200
2017	WK shorttrack	Ja	Ja	Ja	Ja	1.271.615
	Grand Final World Triathlon Series	Ja	Ja	Ja	Ja	1.390.425
	EK vrouwenvoetbal	Ja	Ja	Ja	Ja	2.500.000
	EK hockey	Ja	Ja	Ja	Ja	1.295.168
	EK 3x3 basketbal	Nee	Ja	Nee	Ja	250.000
	EJK volleybal meisjes	Nee	Ja	Nee	Ja	250.000
2018	WK allround schaatsen	Nee	Ja	Ja	Ja	2.096.533
	Volley2018	Nee	Ja	Ja	Ja	1.147.486
	Volvo Ocean Race 2018	Nee	Ja	Ja	Ja	1.500.000
	WK veldrijden	Nee	Ja	Nee	Ja	250.000
	WK baanwielrennen	Nee	Ja	Nee	Ja	250.000
	WK rolstoeltennis	Nee	Ja	Nee	Ja	125.000
	EK korfbal	n.v.t.	Ja	Nee	Ja	250.000
	EK poolbiljarten	nee	Ja	Nee	Ja	233.566
	EK cross country	n.v.t.	Ja	Nee	Ja	240.000
2019	WK handboogschieten	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	1.448.499
	EK Hippisch	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	1.669.950
	WK 3x3 basketbal	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	653.720
	EK volleybal heren	n.v.t.	Ja	Ja	Nee	0
	Motocross of nations	n.v.t.	Ja	Ja	Nee	0
	WK para-cycling	n.v.t.	Ja	Nee	Ja	500.000
2020	EK voetbal mannen	n.v.t.	Ja	Ja	Ja	2.500.000
	Vuelta 2020	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	0
2021	WK shorttrack	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	0
	WK bmx	n.v.t.	Nee	Ja	Nee	0
2022	WK zeilen	n.v.t.	Ja	Ja	Nee	0

Bron: Ministerie van VWS, NOC*NSF (2018). Bewerking Mulier Instituut.

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 31 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl